תלין מסירה אחר שעות חתימה ה"ג תלינן המסירה בשעת חתימה ואפי' אם תימלי לומר לגמלם אי אפשר ואחד מהם נחתם קודם לחברו איהו מיהו סבר דשניהם נחתמו בצד אחת ואין דעתו כלל כשמוסר להם אפי' בזה אחר זה שיקנה אחד יותר מחברו אלא דעתו שיקנה זה כמו זה והוי כאילו מסר שניהם בצד אחת ואין מועיל הקדמת החתימה כלום ואי נמי העדים שויס בשני שטרות אימת בשעה שעסוקין באותו ענין חתמו דקנין יכול לחזור בו או לקיים שניהם הלכך אמר רב חולקין ושמואל דאמר כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי וכיון שיולא השטר מיד המוכר ליד הלוקח מהר הוא אלא למסור בצד אחת אלא זה אלא בפני זה דהמסירה ביד המוכר דכותבין שטר למוכר אע"פ שאין לוקח עמו אבל החתימה לר' אלעזר לאו עיקר הוא ולא תלין ביה הלכך אמר שמואל שודא דדייני שיש כח ביד הדיינים מובהקים ליתן לכל מי שירצו דהואיל וא"א לפי הענין להיות בצד אחת אימור אימתרמי לאותו שזכה וכן (לעיל דף פה:) גבי שני טוביה שניהם מ"ח דאיכא שודא וכן גבי הנהו דכתן אמרו בשילהי פ"ק דגיטין (דף יד: ושם) דמייתי הכא וכן בי' יוחסין (קידושין עד. ושם) גבי נאמן הדיין וכן בהמוכר את הבית (ב"מ סב:) גבי רבבא דקלי וכן בשבועת העדות בריטיה (שבועות ל:) וגבי אמר רב נחמן בחזקת הבתים (ב"מ לה. ושם) מדמיין דינא דאלים גבר לשודא דדייני ומשנינן דמאן דאלים גבר איכא למיקם עלה דמילתא שודא דדיינא ליכא למיקם עלה דמילתא ולא משום אומדנא דעתא אבל במקום שיכולין לזכות שניהם בצד אחת מ"ג ב' בעלי חובין ביום אחד או שתי כתובות ביום אחד כולי עלמא מודו דיחלוקו דחשו רבנן להפסד בעלי חובין משום נעילת דלת ולכתובת אשה משום מיגא אבל בלקוחות מ"ג בתחנה עבוד שודא היכא דאיכא למימר דחד קדיש והאחר שקר עד כאן לשון ר"ת: [וע"ע בתוס' לעיל פה: ד"ה שודא]: **כתב** לאחד ומסר לאחר לזה שמסר לו קנה. אע"פ שקדמה הכתיבה למסירה ה"נ ס"ל לשמואל דהא אית ליה שודא והיינו אליבא דרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי ותימה הא משמע בפ"ק דב"מ (דף יג. ושם) דשמואל ס"ל כאביי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו דדמיק התם שמואל דאמר לא חיישינן לפרעון ולקנוניא מתני' דקתני מלא שטרי חוב בזמן שיש בהן אחריות נכסים לא יחזיר אי ס"ל כאביי אמאי לא יחזיר ומשיק שמואל מוקי לה בשאין חייב חוב ופריך אין בהם אחריות נכסים אמאי יחזיר ומשיק אמר שמואל אומר היה ר"מ שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה כו' מדמיק שמואל אומר הך סברא לר"מ ש"מ כאביי ס"ל דלרב אסי הוה מצי לאוקמא בשאין בו הקנאה ואליבא דאביי משמע כתב לאחד ומסר לאחר אם שכתב לו קנה דאמתני' דקתני כותבין שטר לזה אע"פ שאין מלוה עמו פריך התם וליחוש דלמא כתב לזוות בזמן ולא זוה עד תשרי ואתי למיטרף לקוחות אלא כדין דמניסן ועד תשרי ומשני אמר אביי עדיו בחתומיו זכין לו אלמא אע"ג דמסר לקוחות קודם למלוה זה שמסר לו לא קנה ובסוף הפרק (שם כ. ושם) משני אביי בכאלי גוונא גבי מלא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל דלא חיישינן דלמא כתבה בניסן ולא נתנה עד תשרי כו' וא"כ קשיא שמואל דאשמואל ובלא שמואל איכא לאקשויי מאביי גופיה דמשמע בפרק זה בורר (סנהדרין דף כח: ושם) דס"ל כרבי אלעזר דמסקינן התם אהכיא מתנתא דהוו תתימי עלה תרי גיסי כו' מ"ל רב יוסף זיל קייאה בעדי מסירה ומסיק מ"ל אביי והא מודה רבי אלעזר בחזייף מתוכו שהוא פסול משמע דאי לא הוה מזייף מתוכו היה מכשר כרבי אלעזר וזהו דומק לומר דאביי לדבריו דרב יוסף קאמר ואיה לא ס"ל ובלאו אביי גופיה הוה קשה שם הא דפסיק ר"ת הלכה כאביי מדאהדר הש"ס לאוקומא מילתיה דשמואל כוותיה ועוד דאביי בתרלה [באורתא] כתבתינהו לנכסיה לרמב"ח ובצפרא כתבתינהו למ"ע ב"ח ושביבא אזיל רמב"ח לקמי' דר"ש אוקמי' בנכסי אזל ר"ע ב"ח לקמיה דר"נ אוקמי' בנכסי אזל ר"ש לקמיה דר"נ א"ל מ"ט אוקמיה מר לר"ע בנכסי אי משום דהדרה הא שביבא א"ל הכי א"ש כל שאילו עמד חוזר חוזר במתנתו אימור דאמר שמואל לעצמו לאחר מי אמ' א"ל בפירוש אמר שמואל בין לו בין לאחר. ההיא מעשה הות מתנות ש"מ ולפיכך המאוחר זכה אבל זה היה מתנות בריא וכל הקודם זכה וכך מצאתי כתוב בפי' ר"ח וקי"ל דהא דרמי ור"ע תרי עובדי הוה הכא מתנות בריא והתם במי שמת מתנות ש"מ: הנהו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף פי' שטרי מכר היד על שדה א' חד הוה כתוב ביה בה' בניסן וחד הוה כתוב ביה בניסן סתמא אוקמי' ר"י לההיא דה' בניסן בנכסי א"ל איכתוב לי מר טרפא

ושמואל דאמר כרבי אלעזר דאמר. ה)אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו בפני עדים גובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם שמא ימותו עדי מסירה או יבלו למדינת הים אלמא עדי מסירה עיקר. והכא יש לומר שמא שאחד היה מביב עליו יותר וקדם ומסרו לו ואת השני הטעה וכי לא ידעינן נימא שודא דדייני לפי מה שהם רואים מי מהם היה רגיל אצלו יותר דשודא עדיפא מחלוקה: **דכולי עלמא כר' אלעזר.** דקיימא לן כוותיה בגטין ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה ובהא פליגי: **חולקין.** אלמא חלוקה עדיפא: **ר"מ היא.** ואיכא למימר שודא בחתימתו: ו)**כתב לאחד.** הטטר ולא מסר לו עד שכתב שטר שני לאחר עליה ומסר לו: **ואי ר"מ כו'.** אלא לאו רבי אלעזר ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה וקתני חולקין. אלמא חלוקה עדיפא: **תנאי היא.** איכא למ"ד שודא עדיף ואיכא למ"ד חלוקה עדיפא: **ומ"ל כו'.** בשלהי פ"ק דגטין הולך מנה לפלוני והלך וביקשו ולא מצאו שמת יחזרו למשלח מת המשלח יחזרו ליורשים כו' על ומכ"ל יחלוקו יורשי משלח ויורשי מי שנשתלחו לו ז)וכאן אמרו מה שילה אלא יעשה דהיינו שליח יעשה אלמא שודא עדיפא: **אמיה דרמי בר חמא כו'.** ולא נודע למי משרה תחלה שטר מתנה: **אתו בירושלים יתבינן כו'.** וכיון דלא הקפידו בני מקום לכתוב שעות גילו מנהגם שאין הולכים אחר הקודם לבו ביום ושניהם שוים: **אלא מר מאי טעמא עבד הכי.** ולא אמר יחלוקו: **שודא דדייני.** כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי. ולי נראה שזה היה מביב לה יותר וקדמה ומסרה לו תחלה: **א"ל אנא נמי.** תיהוי דידי שודא דדייני וכיון שפסקתי אני הדין שוב אין לך כח להוציא מידו שהרי יצא מב"ד זכאי בש"ד א"ל הדא דאנא דיינא וכו' פי' שר"ע היה ממונה ע"פ ריש גלותא אבל ר"ש לא ש"מ דלאו כל דיינא עביד ש"ד אך אם הוא מומחה דנקיט רשותא ותו מעיקרא וכו' פי' שלא אמרת שלך משום שודא אלא משום דקדים בחתימה כר"מ ובזה טעית דהא לאו בירושלים יתבינן: זה המעשה אינו דומה לאותו מעשה דגרסי' בפ' מ"ש אימי' דרמב"ח [באורתא] כתבתינהו לנכסיה לרמב"ח ובצפרא כתבתינהו למ"ע ב"ח ושביבא אזיל רמב"ח לקמי' דר"ש אוקמי' בנכסי אזל ר"ע ב"ח לקמיה דר"נ אוקמי' בנכסי אזל ר"ש לקמיה דר"נ א"ל מ"ט אוקמיה מר לר"ע בנכסי אי משום דהדרה הא שביבא א"ל הכי א"ש כל שאילו עמד חוזר חוזר במתנתו אימור דאמר שמואל לעצמו לאחר מי

ושמואל דאמר כרבי אלעזר דאמר. ה)אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו בפני עדים גובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם שמא ימותו עדי מסירה או יבלו למדינת הים אלמא עדי מסירה עיקר. והכא יש לומר שמא שאחד היה מביב עליו יותר וקדם ומסרו לו ואת השני הטעה וכי לא ידעינן נימא שודא דדייני לפי מה שהם רואים מי מהם היה רגיל אצלו יותר דשודא עדיפא מחלוקה: **דכולי עלמא כר' אלעזר.** דקיימא לן כוותיה בגטין ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה ובהא פליגי: **חולקין.** אלמא חלוקה עדיפא: **ר"מ היא.** ואיכא למימר שודא בחתימתו: ו)**כתב לאחד.** הטטר ולא מסר לו עד שכתב שטר שני לאחר עליה ומסר לו: **ואי ר"מ כו'.** אלא לאו רבי אלעזר ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה וקתני חולקין. אלמא חלוקה עדיפא: **תנאי היא.** איכא למ"ד שודא עדיף ואיכא למ"ד חלוקה עדיפא: **ומ"ל כו'.** בשלהי פ"ק דגטין הולך מנה לפלוני והלך וביקשו ולא מצאו שמת יחזרו למשלח מת המשלח יחזרו ליורשים כו' על ומכ"ל יחלוקו יורשי משלח ויורשי מי שנשתלחו לו ז)וכאן אמרו מה שילה אלא יעשה דהיינו שליח יעשה אלמא שודא עדיפא: **אמיה דרמי בר חמא כו'.** ולא נודע למי משרה תחלה שטר מתנה: **אתו בירושלים יתבינן כו'.** וכיון דלא הקפידו בני מקום לכתוב שעות גילו מנהגם שאין הולכים אחר הקודם לבו ביום ושניהם שוים: **אלא מר מאי טעמא עבד הכי.** ולא אמר יחלוקו: **שודא דדייני.** כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי. ולי נראה שזה היה מביב לה יותר וקדמה ומסרה לו תחלה: **א"ל אנא נמי.** תיהוי דידי שודא דדייני וכיון שפסקתי אני הדין שוב אין לך כח להוציא מידו שהרי יצא מב"ד זכאי בש"ד א"ל הדא דאנא דיינא וכו' פי' שר"ע היה ממונה ע"פ ריש גלותא אבל ר"ש לא ש"מ דלאו כל דיינא עביד ש"ד אך אם הוא מומחה דנקיט רשותא ותו מעיקרא וכו' פי' שלא אמרת שלך משום שודא אלא משום דקדים בחתימה כר"מ ובזה טעית דהא לאו בירושלים יתבינן: זה המעשה אינו דומה לאותו מעשה דגרסי' בפ' מ"ש אימי' דרמב"ח [באורתא] כתבתינהו לנכסיה לרמב"ח ובצפרא כתבתינהו למ"ע ב"ח ושביבא אזיל רמב"ח לקמי' דר"ש אוקמי' בנכסי אזל ר"ע ב"ח לקמיה דר"נ אוקמי' בנכסי אזל ר"ש לקמיה דר"נ א"ל מ"ט אוקמיה מר לר"ע בנכסי אי משום דהדרה הא שביבא א"ל הכי א"ש כל שאילו עמד חוזר חוזר במתנתו אימור דאמר שמואל לעצמו לאחר מי

אמיה דרמי בר חמא. ז)אמר רב חלבו אמר רב אסי אמר רב אמי אמר רב יוחנן אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא אמר רבי אבהו אמר רבי יוסי בר חנינא אמר רבי אלעזר אמר רבי אבהו אמר רבי יוסי בר חנינא אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא

א) לעיל פ. [וש"נ] ניטין עז., ב) ניטין נה: ב"ב מט., ג) ב"ק נט.; ד) ניטין מח: [ש"ק מ:]. ה) [ל"ל לכתובתה], ו) [לקמן ע"ב], ז) [לעיל פא.], ח) [לף נה:]. ט) [ל"ל כתב], י) רש"ל מ"ז.

מוסף רש"י

האומר לחבירו דין ודברים אין לי על שדה זו כו'. כגון שדה שיפקין ואמר המחל לחברו אחד מן הלשונות הללו אין בכתיבה בין בגמרא (לעיל פז ובערי"ז ניטין עז.). **ואין לי עסק בה.** כלומר לא יהא לי עסק בה, ומכלל אחה שומע אלא הכל יהא שלך, אלא שלא הוצרך הכתב בפירוש כפיו (רשב"ם ב"ב מג.). **לא אמר כלום.** דאין כאן לשון מתנה (לעיל פג.) ולא אחד זכותו (כריתות כד.) דמאחר שהיא שלו צריך לכתוב לשון מתנה (גיטין עז.) דאין זה לשון מתנה כשאומר לא יהא לי אלא בשלי, דעל כרחו הרי הוא שלו עד שיאמר לחבירו שדי נתונה לך שדי מכורה לך שדי מוקדשת לגבי מי שיגיעו (רשב"ם ב"ב מט. ורש"ש מג. בארוכה. הובא לעיל פג.). **לקח מן האיש.** קדקע המוחזקת לכתובת אשתי, לו שכתוב בכתובתה אלו הכניסה לו שום בכתובתה וכל שכן שאר נכסים, דאי לא עבדה ליה אמר לה עיניך נתת בגרושין ונמיתה (גיטין נה.). **וחזר.** זה הלוקח, ולקח מן האשה. נתן לה דבר מועט והקנאו לו כדי שלא תעריך ממנו חוב כתובתה (רשב"ם ב"ב מט.). **מקחו בטל.** לא בטל בטל ממש, שכל זמן שיחיה הבעל יאכל זה הלוקח את הפירות, שהרי המיכל מכר לו כל זמן שלא תתגרש האשה ולא יצא זמן גיטו כתובתה, שהרי משנה זו בכל נכסים וקרקעות שיש לו לבעל מיירי, אלא לדברי אחיי שעבוד שתיקל לעריף מכן כשיגיע זמנה לגבות כתובתה, הלכך אחי מקחו בטל אחזר ולקח מן האשה קאי דהוי בטל לגמרי הוא מקח וכשתבא לגבות כתובתה תעריך ממנו, דאמר אמרה נתת רוח עשיתי לבעלי למכור לך קרקע המשועבד לי ולא נמלכתי בלבי להקנות לך (שם). **כתב לראשון.** שהה המיוחדת לכתובה (ב"ק נט.). **לשני וחתמה לו איבדה כתובתה.** ולא מצית לומר נתת רוח עשיתי לבעלי, דא"כ הוה לה למעבד לראשון, אלא ודאי גמרה ומקניא (שם).

תוספות רי"ד

מאייר ואילך פי' לטרוף הלקוחות שלקחו ממנו מאייר ואילך שבאחריות מכרה לו א"ל יכלי לקוחות למימר לך את בר חד בניסן את ושטרך קודם ושלא כדין נטלה ממך מאי תקנתייהו יכתבו הרשאה זה לזה יבקש מאת חבירו בר ה' בניסן רימסר לו שטרו ויכתוב לו הרשאה עליו וילך זה לטרוף לקוחות ואם יאמרו לו בר חד בניסן את יאמר להם אני בא לטרוף עבור חבירו של ה' בניסן שהרי לשנינו מכרה באחריות ואני בא עליכם בהרשאה מכחו ואם יאמרו לך הוא קודם ואת בר כ"ט בניסן היית אומר להם אני בא בחזמת עצמי: **מתני'** מי שהיה נשוי ב' נשים מכר את שדהו וכתבה הא' ללוקח דו"ד אין לי עמך הב' מוציאה מיד הלוקח והא' מיד הב' והלוקח מיד הא' וחתרוות חלילה עד שיעשו פשרה וכן ב"ח וכן אשה ב"ח. פי' מכר שדהו המשועבד להן לכתובתן ללוקח ומת והראשונה מסתלקת מעל הלוקח אבל הב' לא נסתלקה מעל הלוקח והא' ג"כ לא נסתלקה מעל הב' אלא בכל שעה היא קודמת לטרוף הלכך חוזרים חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם: וכי כתבה לי' מאי הוי וחתניא האומר לחבירו דו"ד אין לי על שדה זו ואין לי עסק בה כו"ע בשקנו מידה וכי קנו מידה מאי הוי יכולה היא שתאמר נ"ר עשיתי לבעלי מי לא תנן לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אלמא יכולה היא שתאמר נ"ר ע"ל ה"נ יכולה היא שתאמר נ"ר ע"ל ואע"ג דאקרמינה בחזקת הבתים באותן ג' שדות א' שכ' לא בכתובתה שהכניסה

טירפא. לטרוף לקוחות מר"ח אייר שהרי מכרה לו בחחריות: **יכלי למימר.** לקוחות: **אם בר חד בניסן אם.** ושטרך קודם ושלא כדין נטלה ממך: **מאי תקנתייה.** דהאי: **נכתבו הרשאה להדדי.** יבקש מאת דאחרוסה אם מכרה ונתנה קיים אבל הכא אינו יכול למכור שלא מטרוף בשביל שעה: **הבא** במאי עסקינן בשקנו מידה. אע"ג דגבי נשואה אמר רב יוסף בריש הכותב (לעיל פג.) מדין ודבריה קנו מידו נשואה הוי טפי ידו כידה מהכא גבי לוקח ידה כידו: **תימא** נחת רוח עשיתי לבעלי מי לא תנן בו'. ליכא לשנויי כשלקח מהאשה מתלה דאז הוי קיים דדקתני בסיפא לקח מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים דבמתני' משמע דאחר מכירת השדה כתבה לוקח דהכי קתני ומכר שדהו וכתבה כו': **הא** ר"מ הא רבי יהודה דתניא בו'. והא דקתני דלא אמרינן נחת רוח עשיתי לבעלי ר"מ היא ופי' לנו רבי דגריסינן למימר דהשתא הא דנקט בברייתא כתבה לראשון ולא חתמה לו רבותא נקט דאע"ג דאיכא למימר הך אתתא כי חתמה נמי לשני לאו שהודית בתותו מכר אלא לנחת רוח מכוונת דהא כבר רמיזנו שלא חתמה לראשון אפ"ה אמרי' איבדה כתובתה וכ"ש סתמא וקשיא לי א"כ לנסוף דמסיק רב אשי כולה ר"מ היא ועד כאן לא קאמר ר"מ אלא בשני לקוחות כו' אמאי הדר ביה מאותה סברא דאשונה דס"ד דיותר יש לנו לומר אבדה כתובתה בחד לוקח מבשני לקוחות הל"ל כולה ר' יהודה היא ובשני לקוחות דוקא א"ר יהודה יכולה שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי אבל בחד לוקח לא על כן נ"ל לס"ד השתא נמי שייך יותר נחת רוח בלוקח אחד מבשני לקוחות אבל לא משמע ליה שיחלוק ר"מ ונקט שני לקוחות משום רבותא דר' יהודה: **כתבה** לראשון ולא חתמה לו בו'. יש מקשין והא בהנזקין (גיטין נח. ופס) אמתני' דלקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל אמר רב לא שנו אלא דא"ל לך חזק וקני אבל בשטר קנה ותירץ רבי דהתם כשכתבה לו שטר בפני עצמה דהואיל ויכול להוציא שטר שלה בלא שטר של בעל לא אמרי' נחת רוח אבל הכא מיירי שחתמה לו בשטר של בעל דהואיל ואינו יכול להוציא שטר שלה שלא לחכי שטר של בעל עמו יכולה היא ודאי שתאמר נחת רוח עשיתי לבעלי ועוד אמר לן רבי דאפי' בשטר עצמו של בעל מיירי אלא ש

ומוקמינן לכולהו בידא דלוקח. תימה מעיקרא נמי מוקמינא ליה הלוקח אפוכי מטרחא נמה לי דאמר הבעל מוליא מיד הלוקח ואחריך מיד הבעל ולוקח מיד אחריך ואמר ר' דנפקא מינה כשיוליא הבעל מיד הלוקח תחלה אם יעשה פשרה בינו לאחריך יפסיד הלוקח ואין נראה לי דא"כ הא דפריך מאי שנא מהא דתנן ומשני התם אית ליה פסידא לכולהו הכא לוקח הוא דאית ליה פסידא מה הועילו תכמים בתקנתם כיון דמצי למיעבד פשרה בעל ואחריך ויפסיד הלוקח אלא נראה לי דלאו דוקא קאמר שיוליא הבעל מיד הלקוחות אלא מתון שאם היה מוליא הבעל מיד הלוקח היה אחריך מוליא מיד הבעל ולוקח מיד אחריך מעיקרא נמי מוקמינן ליה בידא דלוקח משום דאית ליה פסידא ולא יוכל בעל להוליא מידו:

וכן בעל חוב ושני לקוחות וכן אשה. יש לתמוה אמאי אילטריך למיתני כל הנך גוונא וי"ל דצריכי דאי מקמייתא הוה אמינא הראשונה מוליאה מיד השניה כיון (ה) דאין לשניה כל כך פסידא שאוכל לגבות מבעלה ושיעבודא של ראשונה קודם ודנין הוליאה אבל בעל חוב מלוקח לא ואי אשמעינן בעל חוב מלוקח כדי אלא תנעול דלת בפני לוין אבל אשה בעלת חוב מלוקח לא להכי צריכי כולהו:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהן.

גרסי' בלא וי"ו דאי גרסי' ומעשה ידיה שלהן בוי"ו היכי מצטיא ליה בגמ' אי ניזונת תנן אי הניזונת תנן על כרחך ניזונת תנן מדקתני ומעשה ידיה שלהן. מ"ר: **ואין** חייבין בקבורתה. וא"ת פשיטא דהא בעל גופיה לא מיחייב בקבורתה היכא דלא ירית כתובתה דקי"ל קבורתה תחת כתובתה וי"ל דהיא גופה קמ"ל מתני' דקבורתה תחת כתובתה דאכתי לא שמעי' ליה בשום מקום במשנה מיהו תימה הא דלא קתני ואין חייבין בפרקונה ואי משום דבעי למיתני יורשי כתובתה חייבין בקבורתה הא נמי פשיטא אלא מי יקברנה וכי תימא בינמה אתא לאשמועינן דיורשי כתובתה חייבין בקבורתה ולא יורשי נכסי מלוג א"כ מאי אילטריך למידק לעיל מדקתני יורשיה יורשי כתובתה איזהו אלמנה שיש לה שני יורשין תיפוק ליה מדאילטריך למיתני הך בנא כלל וי"ל דאילטריך לאשמועינן אפי' היכא דלא שקלה אלמנה כתובה כגון דליכא אלא מטלטלי אינן חייבים בקבורתה ואע"ג דהשתא הוו יורשי כתובתה כיון שאינה גובה אותה מהם:

ניזונת תנן וכאנשי גליל בו'. הא לא מצטיא ליה היכי סתם תנא דמתני' ולענין הלכתא כמאן דהא אשכחן פלוגתא דרב ושמואל בהא לעיל שילהי נערה (דף נד. ושם) ועוד היכי פשיט בתר הכי מדשמואל הא שמואל פסק לעיל כאנשי גליל אלא נראה לי הכי פירושו ניזונת תנן וכאנשי גליל שהיא ניזונת על כרחן של יתומין והלכך מעשה ידיה שלהן אבל לאנשי יהודה שמדעתם ניזונת ויכולין לסלקה אין מעשה ידיה שלהן אי הניזונת תנן וכאנשי יהודה דאפילו לאנשי יהודה דאי בעו לא יהבי לה אפ"ה מעשה ידיה שלהן. מ"ר:

תא

[a] והא מעשים בכל יום [b] דההוא גברא דמישכן ליה פרדיסא לחבריה לעשר שנין וקש לחמש שנין ואתא לקמייהו דרבנן וכתבו ליה טירפא התם נמי אינהו הוא דאפסידו אנפשייהו כיון דהוו ידעי דפרדיסא עביד דקיש לא איבעי להו למיזבן [c] והלכתא אישתדוף בני חרי טרפא ממשעבדי אמר אביי [d] נכסי ליך ואחריך לפלוני ועמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום כמאן כי האי תנא [e] דתניא נכסי ליך ואחריך לפלוני ירד הראשון ומכר השני מוציא מיד הלקוחות דברי רבי רשב"ג אומר [f] אין לשני אלא מה ששייר ראשון ומי אמר אביי הכי [g] והאמר אביי [h] איזהו רשע ערום זה המשיא עצה למכור בנכסים כרשב"ג מי קאמר תינשא נשאת קאמר ואמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני ומכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות ואחריך מיד בעל ולוקח מיד אחריך ומוקמינן לכולהו בידא דלוקח מאי שנא מהא דתנן וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהן [i] התם אית להו פסידא לכולהו הכא לוקח הוא דאית ליה פסידא אזל רפרם אמר לשמעתא קמיה דרב אשי מי אמר אביי הכי והאמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני עמדה וניסת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום א"ל התם דאמר לה כשהיא פנויה [j] הכא דאמר לה כשהיא נשואה מאי קאמר לה אחריך ליקני בעל לא ליקני: וכן בעל חוב ושני לקוחות. [k] תנא וכן בעל חוב ושני לקוחות וכן אשה בעלת חוב ושני לקוחות:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה [l] ניזונת מנכסי יתומים [m] מעשה ידיה שלהן [n] ואין חייבין בקבורתה [o] יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה: גמ' איבעיא להו ניזונת תנן או הניזונת תנן ניזונת תנן [p] וכאנשי גליל ולא סגי דלא יהבי לה או דלמא הניזונת תנן וכאנשי יהודה ואי בעו לא יהבי לה

תא

והא מעשים בכל יום. דדיינין דנין דכיון דאשתדוף בני חרי טריף ממשעבדי: **פרדיסא.** כרס: **לעשר שנים.** שיאכלנה עשר שנים ותחזור לבעלים בלא מעות דכתב ליה במשלם שניא אילין תיפוק ליה דלא כסף: **וקש.** הזקין: **איהו אפסיד אנפשיה.** לוקח שלקח שדה מיד זה שמשכן כרס זה באחריות לאוכלו י' שנים: **עביד דקיש.** והדר מלוה על הלקוחות: **נכסי ליך.** [c] אמר לפנויה נכסי ליך ואחריך לפלוני: **כי האי תנא.** כר"ש דאמר מכירתו מכירה: **ואמר אביי נכסי ליך כו'.** לקמן מוקי להא שמעתא [d] בתרייתא באומר לנשואה: **הבעל מוליא מיד הלוקח.** אם בא לדון עמו יכול הוא לזכות בדין שהוא לוקח ראשון: **ואחריך.** יכול להוליא מיד הבעל דכי אמר אביי אין לאחריך במקום הבעל כלום שנתן לה כשהיא פנויה ויצתה אבל באומר לנשואה ה"ק לה אחריך ליקני בעל לא ליקני: **ולוקח מיד אחריך.** כר"ש דאמר דמכירת הראשון מכירה: **ומוקמינן לה בידא דלוקח.** אין ב"ד מזקקין [e] [בפעם הזאת אם בא להוליאן מיד הלוקח שאין הפעם הזאת דומה לראשונה מתחלה שנכנס להם לוקח זה מכח מכירת האשה ומיד האשה יכול הבעל לטעון אני לקחתי ראשון אבל בזו שהוליאן מיד אחריך שאין הבעל זוכה אלא בדין אין בית דין מזקקין] לבעל דקאמר טעמיה לקמיה: **וכן בעל חוב ושני לקוחות.** לאוכן נושה בשמעון מנה ולו שתי שדות ומכרן לשנים זו בחמשים וזו בחמשים וכתב ב"ח לוקח שני דין ודברים אין לי עמך ב"ח נוטל מיד הראשון וכאן אין לומר הנחתי מקום שתגבה היימנו שהרי מוכו כנגד שתיהן ולוקח ראשון מוליא מיד השני וב"ח מוחזר ומוליא אף זו מן הראשון ולוקח שני מב"ח וחוזרין חלילה עד שיעשו פשרה: **וכן אשה בעלת חוב.** שהיה לה חוב כתובתה על בעלה ומכר שתי שדותיו לשנים ואין בשניהם אלא כדי כתובתה וכתבה לשני דין ודברים אין לי עמך האשה מוליאה מיד לוקח ראשון והוא מן השני [f] והאשה מן הראשון והשני מן האשה ולוקח ראשון מיד השני וחוזרין חלילה:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת. אין חייבין **בקבורתה.** אם מתה שהרי יורשיה גובין כתובתה מיורשי הבעל ועליהן לקוברה שהרי בעלה תחת כתובתה חייב בקבורתה [g] עכשיו שאינו יורשה היא תקבור עצמה: **גמ'** אנשי גליל היו כותבין את תנאי בניתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מיגר אלמלותיך בניתי: אנשי יהודה היו כותבין עד שירצו היורשין ליתן לך כתובתיך לפיכך אם רצו היורשין נותנין לה כתובתה ופוטרין אותה: **הניזונת תנן.** והכי קתני אלמנה הניזונת מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהם כל זמן שהם רוצים לזונה: אי

[a] והא מעשים בכל יום. דדיינין דנין דכיון דאשתדוף בני חרי טריף ממשעבדי: פרדיסא. כרס: לעשר שנים. שיאכלנה עשר שנים ותחזור לבעלים בלא מעות דכתב ליה במשלם שניא אילין תיפוק ליה דלא כסף: וקש. הזקין: איהו אפסיד אנפשיה. לוקח שלקח שדה מיד זה שמשכן כרס זה באחריות לאוכלו י' שנים: עביד דקיש. והדר מלוה על הלקוחות: נכסי ליך. [c] אמר לפנויה נכסי ליך ואחריך לפלוני: כי האי תנא. כר"ש דאמר מכירתו מכירה: ואמר אביי נכסי ליך כו'. לקמן מוקי להא שמעתא [d] בתרייתא באומר לנשואה: הבעל מוליא מיד הלוקח. אם בא לדון עמו יכול הוא לזכות בדין שהוא לוקח ראשון: ואחריך. יכול להוליא מיד הבעל דכי אמר אביי אין לאחריך במקום בעל כלום דאי אמר לה כשהיא פנויה ויצתה אבל באומר לנשואה ה"ק לה אחריך ליקני בעל לא ליקני: ולוקח מיד אחריך. כר"ש דאמר דמכירת הראשון מכירה: ומוקמינן לה בידא דלוקח. אין ב"ד מזקקין [e] [בפעם הזאת אם בא להוליאן מיד הלוקח שאין הפעם הזאת דומה לראשונה מתחלה שנכנס להם לוקח זה מכח מכירת האשה ומיד האשה יכול הבעל לטעון אני לקחתי ראשון אבל בזו שהוליאן מיד אחריך שאין הבעל זוכה אלא בדין אין בית דין מזקקין] לבעל דקאמר טעמיה לקמיה: וכן בעל חוב ושני לקוחות. לאוכן נושה בשמעון מנה ולו שתי שדות ומכרן לשנים זו בחמשים וזו בחמשים וכתב ב"ח לוקח שני דין ודברים אין לי עמך ב"ח נוטל מיד הראשון וכאן אין לומר הנחתי מקום שתגבה היימנו שהרי מוכו כנגד שתיהן ולוקח ראשון מוליא מיד השני וב"ח מוחזר ומוליא אף זו מן הראשון ולוקח שני מב"ח וחוזרין חלילה עד שיעשו פשרה: וכן אשה בעלת חוב. שהיה לה חוב כתובתה על בעלה ומכר שתי שדותיו לשנים ואין בשניהם אלא כדי כתובתה וכתבה לשני דין ודברים אין לי עמך האשה מוליאה מיד לוקח ראשון והוא מן השני [f] והאשה מן הראשון והשני מן האשה ולוקח ראשון מיד השני וחוזרין חלילה:

הדרן עלך מי שהיה נשוי

אלמנה ניזונת. אין חייבין **בקבורתה.** אם מתה שהרי יורשיה גובין כתובתה מיורשי הבעל ועליהן לקוברה שהרי בעלה תחת כתובתה חייב בקבורתה [g] עכשיו שאינו יורשה היא תקבור עצמה: **גמ'** אנשי גליל היו כותבין את תנאי בניתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מיגר אלמלותיך בניתי: אנשי יהודה היו כותבין עד שירצו היורשין ליתן לך כתובתיך לפיכך אם רצו היורשין נותנין לה כתובתה ופוטרין אותה: **הניזונת תנן.** והכי קתני אלמנה הניזונת מנכסי יתומים מעשה ידיה שלהם כל זמן שהם רוצים לזונה: אי

לז א מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הל' ב סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' קיח סעיף יב [וכרב אלפס ניסין פ"ב ד' קסח]:

לח ב מיי' פי"ב מהל' זכיה הל' יב טוש"ע מ"מ סי' רמח סעי' ח וטוש"ע אה"ע סי' לא סעיף ב [וכרב אלפס ב"ב פ"ב דף רכ]:

לט ג מיי' שם הל' ג טוש"ע אה"ע שם וטוש"ע מ"מ שם סע"ח:

מ ד מיי' שם הל' ט טוש"ע מ"מ שם סעיף ג:

מא ה מיי' שם הל' יב טוש"ע אה"ע שם וטוש"ע מ"מ שם סעיף ח:

מב ו מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הל' ח סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' קיח סעיף ג:

א ז מיי' פי"ח מהל' אישות הל' ו סמג עשין מח ולאוין פט טוש"ע אה"ע סימן לג סעיף ג:

ב ח מיי' שם הל' ו סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לה סעי' ח:

ג ט מיי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' לד סעיף ז:

ד י מיי' וסמג שם טוש"ע אה"ע סי' פט סעיף ד:

תוספות רי"ד

אלא מזו אינו גובה משאר נכסים: אמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני ועמדה ונשאת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום פי' בעודה פנויה א"ל וכיון שנשאת בעל לוקח הוי כדאמרינן בתקנת אושא דבעל שויוהו רבנן בנכסי אשתו כלוקח כמאן כי האי תנא דתניא נכסי ליך ואחריך לפלוני וירד הא' ומכר ואכל הב' מוציא מיד הלקוחות דברי ר' רשב"ג אומר אין לב' אלא מה ששייר הא' פי' אלמא היכא דמכר מכרו קיים ואין לשני כלום ה"נ כשנשאת כאילו מכרתן לו דמי ואין לאחריך במקום בעל כלום: ומי אמר אביי הכי והאמר אביי איזהו רשע ערום זה המשיא עצה למכור בנכסים כרשב"ג ומהדר מי קאמר תנשא נשאת קאמר: ואמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני ומכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות ומ"ש מהא דתנן וחוזרות חלילה עד שיעשו פשרה ביניהם התם אית פסידא לכולהו הכא לוקח הוא דא"ל פסידא אזל רפרם אמר לשמעתי' קמי' דר"א ומי אמר אביי הכי והאמר אביי נכסי ליך ואחריך לפלוני ועמדה ונשאת בעל לוקח הוי ואין לאחריך במקום בעל כלום א"ל התם דא"ל כשהיא פנוי' הכא דא"ל כשהיא נשואה מאי קא"ל אחריך ליקני. בעל לא ליקני. פי' מילתא קמייתא דאביי דא"ל כשהיא פנוי' והלכך לכשנשאת בעל לוקח הוי וכאילו מכרתן לו דמי ואין לאחריך על הלוקח כלום כדאמר רשב"ג ומילתא בתרייתא דאביי דא"ל כשהיא נשואה דכי קא"ל ואחריך לפלוני הכי קא"ל אחריך לקני ולא בעל הלכך כשמכרה ללוקח ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות כדין כל אשה שמכרה (ללוקח) נכ"מ בחיי בעלה שהבעל מוציא מיד הלקוחות משום דהוא לוקח ראשון ואחריך יבוא ומוציא מיד הבעל דהא אמר לה אחריך ליקני בעל לא ליקני ולוקח יבוא ומוציא מיד אחריך כרשב"ג דאמר אין לאחריך במקום לוקח כלום ומוקמינן להו בידא דלוקח שאם יבא עוד הבעל להוציאם מיד הלוקח אין ב"ד נזקקים לו שאין הפעם הזאת דומה לראשונה שמתחלה כשנכנס להם לוקח זה מכח מכירות הראשה יכול הבעל לטען אני קניתי ראשון אבל בפעם הזאת שהוציאן הלוקח מיד אחריך שלא הי' הבעל זוכה אצלה בדין אין ב"ד נזקקין לבעל להוציאן מיד הלוקח ול"א שיחזור חלילה כדתנן במתני' משום דלוקח הוא דא"ל פסידא דיהיב זוזי אבל בעל ואחריך לא יהבו זוזי אבל במתני' דכלהו אית להו פסידא כלן שוין וצריכים לעשות פשרה ביניהן. ומכאן

תוספות רי"ד (המשך)

מוכח דמודה רשב"ג דפליג בפירקן דלעיל בכותב לאשתו דו"ד א"ל בנכסיך בחייך ובמותך דקאמר ת"ק שאם מתה אינו יורשה ורשב"ג אמר אם מתה יירשנה שהתנה עמש"כ ותנאו בטל כמנהג שאנו מתנים שאם תמות האשה בלא בנים שתחזור הנדוניא ליורשי אבי' שהתנאי קיים דע"כ לא קאמר רשב"ג אלא בנ"מ דממילא נפל לה אבל היכא דדעת אחרת מקנה אותו שמתנה והכל לפי דעת המקנה דהא אביי הכא כרשב"ג ס"ל ואמר דאחריך קני ובעל לא ליקני: וכן ב"ח וכן אשה וב"ח. תנא וכן ב"ח וב' לקוחות וכן אשה ב"ח וב' לקוחות פי' דאובן לוה משמעון מנה ולו שתי שדות ומכרן לב' לקוחות זו בני ווו בני וכ' ב"ח ללוקח ב' דו"ד א"ל עמך ב"ח מוציא מיד הא' וכאן א"ל הנחתי לך מקום שתגבה ממנו שהרי חובו כנגד שתיהן ולוקח א' מוציא מיד לוקח ב' וב"ח חוזר ומוציא אף זו מן הא' ולוקח ב' מב"ח וחוזר חלילה עד שיעשה פשרה ביניהן ואם רוצה לוקח שני מתפשר עם לוקח א' ולא יהי' לב"ח כלום שהוא אומר לו התפשרי עמי ואל תטרוף השדה מידי שאם תטרף אותה סוף שיבוא ב"ח וישרפנה ממך ועלי אינו יכול לבוא אם יתפיס עמי לוקח א' במעות אין לו לבע"ח כלום וכן אשה ב"ח שהיה לה חוב כתובתה על בעלה ומכר ב' שדותיו לשנים ואין בשיתיהן אלא כנגד כתובתה וכתבה לב' דו"ד אל"ע האשה מוציאה מיד לוקח א' והוא מן הב' והאשה מן הא' והשני מן האשה ולוקח א' מן הב' וחוזרת חלילה עד שיעשו פשרה ביניהן: אלמנה נזונית מנכסי יתומים ומעשה ידיה שלהן ואינן חייבין בקבורתה יורשי' יורשי כתובתה חייבים בקבורתה. פי' אחרי שהן זנין אותה הן זוכים במע"י כמו שהיתה עושה לבעל שהקנו מזונות תחת מע"י ואין חייבים בקבורתה שאחרי מותה באין יורשי' ותובעים כתובתה מן